De Wiershoeck-Kinderwerktuin, dinsdag 30 januari 2018

Beste natuurliefhebber/-ster,

Het was droog, de zon scheen, er stond een matige wind en het was niet echt koud, m.a.w.: het was een mooie dag om weer eens op de tuinen van De Wiershoeck en de Kinderwerktuin te kijken. Ik had geen hooggespannen verwachtingen, maar ik laat me graag verrassen. In het labyrint op de Kinderwerktuin was niet veel te zien en grote delen van de tuinen van De Wiershoeck waren, zoals verwacht, onbegaanbaar door de vele regen.

Deze rozenstruik in het labyrint begint uit te lopen en op één van de paaltjes waaruit het labyrint is opgebouwd zag ik deze oranje druppelzwammetjes.
Het vruchtlichaam is druppel- of kussenvormig tot vlak bekervormig, Ø 2-5 mm, slijmerig, gelatineus, geel tot oranjegeel.
Bij opdroging verkleurt de zwam oranje tot oranjerood. De vruchtlichamen van deze algemeen voorkomende zwam staan dicht opeen in groepen op sterk vermolmd hout, zowel bewerkt als onbewerkt.

De hazelaarstruiken op de kinderwerktuin waren juist gesnoeid. De gesnoeide takken met de volgroeide katjes lagen op de afscheiding. De ‘bloemen’ van de hazelaar geuren niet, ze hebben geen insecten nodig. *Maar ze worden wel door insecten bezocht.* De wind zorgt voor de verspreiding van het stuifmeel. Bladeren ontbreken tijdens de bloei. Zij zouden voor de stuivende pollen alleen maar een belemmering zijn. De meeldraadkatjes zijn, als ze volledig rijp zijn, tien centimeter lang. In trosjes van twee tot vijf hangen ze aan de takken; de wind heeft er vrij spel op. De vrouwelijke bloempjes zijn onopvallend. De purperen stempels blijven lang verscholen in de groene knoppen.

De grijze buisjeszwam heeft eenjarige, meestal dakpansgewijs groeiende, leerachtige en korstvormende hoedjes. Bovenzijde meestal concentrisch gezoneerd, viltig of zeemleerachtig. Kleur variërend van okergrijs of bruingrijs tot zwart, met scherpe witte, later zwarte rand. Poriën licht- tot donkergrijs (aan de rand lichter van kleur), bij beschadiging zwart verkleurend.
Voorkomen: algemeen op stobben, stammen en takken van loofbomen, soms ook op sparren.

De es (Fraxinus excelsior) behoort tot de olijvenfamilie. De boom kan 20 tot 40 meter hoog worden. Opvallend zijn de grote zwartfluwelen knoppen. De knoppen staan bij de es tegenover elkaar en daarmee is ook de bladstand tegenoverstaand. De bloemen verschijnen vlak voor het blad en bestaan uit pluimvormige, uit de oksels van bladknoppen ontspringende, bloeiwijzen met bloemen zonder kelk of kroon. De vruchten ontwikkelen zich tot langwerpig gevleugelde noten 2,5 tot 5 cm lang, waarbij de vleugel een rol speelt bij de verspreiding. De wind is een belangrijke factor bij deze boom. Zowel bestuiving van de bloemen als de verspreiding van zaden zijn afhankelijk van de wind.

Op de vlier zitten meerdere judasoren (echt judasoor), zowel mooie verse als wat oudere oren. Niet alle judasoren lijken per definitie op een oor, maar de naam is niet geheel onlogisch. Onder gunstige (vochtige) omstandigheden is het 2-6 cm grote judasoor een satijnige donkerroze zwam, die zacht aanvoelt. Vaak treft men hem aan in de vorm van een geaderd, enigszins doorzichtig oor. Bij droogte krimpt hij in, wordt harder en donkerder (tot zwart) van kleur. Judasoor komt gedurende het hele jaar voor, zowel op het hout van levende als dode bomen.

Viltig judasoor is een nauwe verwant van het gewoon judasoor, maar is steviger en heeft een viltige bovenzijde. Komt voor op stammen en stronken van diverse loofbomen, met een voorkeur voor Iepen, maar ook populier; in loofbossen en lanen op vruchtbare, kalkhoudende bodems.

Het zal zo ongeveer 6 à 7 graden zijn geweest, maar toch vlogen er rond de bijenstal een paar honingbijen. Ik zag er enkele op een composthoop. Wat zouden ze daar doen? Misschien verzamelden ze vocht.
Als de buitentemperatuur boven de 12 graden Celsius komt wordt de tros losser en vliegen de bijen uit. Tijdens een korte reinigingsvlucht legen de bijen hun darmen en keren weer terug in de kast. Alleen de koningin mag zich in de kast ontlasten.

Opeens viel mijn oog op een vogeltje, iets kleiner dan de huismus maar lichter van kleur. Het was een nogal druk beestje. De vogel bleef niet lang op de zelfde plek en pikte regelmatig iets van de grond. Het was de grote barmsijs. Deze soort overwintert jaarlijks in Nederland vanuit Scandinavië. In sommige jaren kan de soort een invasieachtig voorkomen vertonen door een combinatie van hoog broedsucces en voedselschaarste in hun reguliere overwinteringsgebied. Het is een zaadeter. Het voorhoofd is rood en bij de mannetjes wordt de borst rood-roze in de broedperiode. Het kleed is vrij variabel, zo kan de borst zwaar gestreept zijn maar ook bijna geheel wit. De grote barmsijs is grijzig met een lichte vleugelstreep en een zwarte bef. Lijkt sterk op kleine barmsijs maar is bleker en grijzer.

Afgelopen zomer en herfst zag ik regelmatig enkele vuurwantsen op hun vaste stek. Ik had niet verwacht dat ik nu ook nog een wants zou zien. Alleen volwassen exemplaren overwinteren waarbij ze meestal in grote groepen ondergronds of onder stenen en bladeren schuilen. Tot mijn verrassing zat er toch een vuurwants op het stenen muurtje. Hij/Zij koesterde zich in het zonnetje en bleef rustig zitten, zelfs toen ik de steen voorzichtig iets verplaatste om de wants goed te kunnen fotograferen. Waarschijnlijk kwam dat door de lage temperatuur.

Na enig speurwerk op het net kwam ik er achter dat dit een zaaddoos van zoethout is. Zoethout wordt vooral in het zuidoosten van Europa geteeld. Het is een winterharde struik.
Het zijn niet de takken maar de wortels waar zoethout zijn smaak aan dankt. De wortels bevatten glycyrrhizine, een stof die 50 keer zoeter is dan suiker. Deze stof is niet schadelijk voor de tanden en een belangrijke grondstof voor drop. Het is een gemakkelijke plant met lichtpaarse bloemen en decoratieve zaaddozen.

Groetjes,

Luit